

TİB

TÜM
İKTİSATÇILAR
BİRLİĞİ

AYLIK BÜLTENİ

EKİM 1976

SAYI 28

200 Kuruş

İÇİNDEKİLER

- Geri Bıraktırlmış Ükelere
Teknoloji Transferi ve
Türkiye 2
- Konut Kiralarındaki
Artışlar 10
- Türkiye - AET İlişkileri
ve Özel Sektör 13
- Türkiye'de Zeytincilik ve
Sorunları 17
- DGM'ye Hayır Mitingi
ve TİB 22

TİB adına sahibi :
MEHMET TANJU AKAD

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü :
NAMIK ÖZCAN

Yönetim Yeri :
Karanfil Sok. 14/10
Kızılay/ANKARA

Basıldığı Yer :
AYDIN MATBAASI
Tel : 17 77 00
Ankara 1976

Son günlerde başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm çalışan emekçi sınıf ve tabakalara karşı giderek yoğunlaşan ve DGM'ne karşı direnen işçilerin işyerlerinden atılması, Profilo saldırısı, TÖB-DER'in kapatılması, Ankara belediye başkanı Dalokay'ın yasa dışı görevden alınması ve benzeri biçimlerde somutlaşan her türlü faşist baskı girişimlerini şiddetle protesto ederiz.

TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ

Bültendeki yazılar kaynak gösterilmek ve içeriği değiştirilmemek şartıyla yayınlanabilir. İlgili sayılardan gönderilmesi rica olunur.

GERİ BIRAKTIRILMIŞ ÜLKELERE TEKNOLOJİ TRANSFERİ ve TÜRKİYE

Üretici güçlerin gelişmişlik düzeyi ve gelişme süreci emperyalizm tarafından belirlenen Türkiye gibi geri bırakılmış ülkelerde, teknolojinin niteliği de üzerinde durulması gereken bir sorundur.

Sanayileşme, işgücünün, teknolojinin somutlaştığı üretim araçları yoluyla verimliliğin arttırılması anlamına geliyor. O halde sanayileşme ile teknolojiyi birbirini etkileyen bir bütünün parçaları; herbirini, diğeri aracılığıyla kendini yeniden üretip geliştiren birer değişken olarak ele almak gerekir. Teknoloji sorununu önemli kılan temel nokta, işgücünün, teknolojinin somutlaştığı birikmiş emekten (veya geçmiş emekten) başka birşey olmayan alet, makina ve diğeri teçhizatla donatılarak verimliliğinin arttırılması, ve bu yoldan üretim maliyetlerinin düşürülmesinden kaynaklanmaktadır. Önemli bir diğeri nokta da, üretim sürecinde kullanılan tekniklerdeki gelişmelerin üretim kapasitesini arttırma olanağı yaratmasıdır. Diğeri bir deyişle, teknoloji sorunu doğrudan doğruya işgücünün verimliliğinin, ve dolayısıyla üretim kapasitesinin artmasıyla ilgilidir ve bu anlamda günümüzün geri bırakılmış ülkelerinin kalkınma girişimlerinin niteliğiyle yakından bağlantılıdır.

Teknolojiyle ilgili olarak unutulmaması gereken birbirine bağlı iki nokta da şöyle özetlenebilir. Teknolojik gelişme, bazı burjuva iktisatçıların iddia ettiği gibi rastlantıların ürünü değildir. Teknolojik gelişmeyi belirleyen, sanayinin, üretim kapasitesini arttırma zorunluluğundan kaynaklanan ihtiyaçlarıdır. Teknolojik gelişme sa-

naının ihtiyaçlarının ürünüdür ve onu izler. Bu nedenle rastlantısal bir faktör olarak ele alınamaz.

Dikkate alınması gereken diğeri nokta da teknoloji ile pazarın genişliği arasındaki ilişkidir. Daha önce de belirtildiği gibi, teknolojik gelişme üretim kapasitesinin artmasına yol açmakta, ve bu nedenle de pazarların genişlemesini gerekli kılmaktadır. (1) Bu şöyle de ifade edilebilir: Teknolojinin gelişmesi veya teknolojiadaki gelişmelerin üretim sürecine uygulanması, pazarların genişleme hızına bağlıdır. Teknoloji sorununa bu noktayı da gözönünde tutarak yaklaşmak; gerek emperyalist ülkeler, gerekse sanayileşme süreci emperyalizmin denetimi ve onun işbölümü düzeni içinde başlamış olan geri bırakılmış ülkelerin içinde bulunduğu durumu daha fazla aydınlatacaktır.

KAPİTALİST ÜRETİM SİSTEMİ İÇİNDE TEKNOLOJİNİN YERİ

Manifaktürden fabrika tipi üretime geçişi belirleyen Sanayi Devrimini gerçekleştiren ülkeler hızlı bir teknik ilerlemeye sahne olmuş ve bu sayede, henüz bu aşamaya ulaşamamış olan ülkelerle aralarındaki ticarete üstünlüğü ele geçirmişlerdir.

Üretici güçlerin gelişmesini engelleyen feodal üretim ilişkilerinin gelişen burjuvazi tarafından tasfiye edilmesi ve manifaktürden fabrika üretimine geçişle birlikte bilimsel bulguların üretim sürecine uygulanması emek gücünün verimliliğini arttırarak söz konusu ülkelerin sanayi ürünlerinin daha ucuz elde edilmesini sağladı. Bu ürünlerin kapitalistleşme sürecinde geri kalan ülkelerin pazarlarını is-

tila etmesi, henüz gelişme sürecinin ilk aşamasında bulunan bazı üretim birimlerinin çöküşünü de beraberinde getirdi, ve bu ülkeler giderek kapitalist ülkelerin ham-madde kaynağı durumuna düştüler. Diğer bir deyişle, üretici güçlerin gelişmişlik düzeyindeki farklılıklar, ülkeler arasındaki ticareti, burjuvazinin feodaliteyi daha önce tasfiye ettiği ülkelerin lehine çevirmiş ve bu gelişme, kapitalistleşme sürecinde geri kalan ülkelerde varolan sanayinin de yıkılmasına yol açmıştır. Bu gelişim, kapitalizmin tekelci aşamasında daha da hızlanmış ve emperyalist ülkeler, sömürgeleştirdikleri bölgelerde üretici güçlerin gelişmesini, o bölgelerin hakim sömürücü sınıflarıyla kurdukları ilişkiler yoluyla engellemişlerdir. Bu, emperyalizmin tahakkümü altındaki ülkelerdeki teknolojik gelişmenin ya durması, ya da emperyalist sistem içindeki işbölümü düzenindeki gelişmelere göre belirlenmesi sonucunu doğurmuştur.

Böylelikle ülkeler arasında büyüyen eşitsizlik devamlı değer kaybeden ulusların az gelişmişlik sürecine girmelerine, yani kendi öz kaynaklarından yoksun bırakılarak, sanayileşmek için gerekli olan birikimin engellenmesi sonucu giderek daha yoksullaşmalarına yol açmıştır. Öte yanda, sözkonusu sürecin ürünü olan, pazarların genişlemesiyle birlikte yürüyen değer aktarımı ile beslenen, beslendikçe teknik ilerlemeler kaydeden ülkelerin tekniklerini geliştirdikçe de büyüdüklerini dev boyutlarda sanayileştiklerini görüyoruz. O halde, teknoloji üretimi gelişmiş kapitalist ülkelerin büyümesini hızlandırırken, bu ülkelerle ilişkileri nedeniyle az gelişmişlik sürecine giren ülkeleri daha da geriletmektedir. Üstelik teknoloji üreten bu sermayece zengin ülkeler siyasi ve ekonomik güçlerini de

teknolojiye egemen oldukları ölçüde arttırmaktadırlar. Geri bırakılmış ülkeler ise bu teknik ilerlemeye edilgen bir biçimde uymaya çalışmaktadırlar. Şöyle ki, onlar ancak, belirli değişiklikler gösteren ekonomik ilişkiler sonucu kendilerine düşen sınırlar içinde, yani dahil oldukları, emperyalist - kapitalist sistemin kendilerine verdiği işbölümüne göre üretim sürecine katılmaktadırlar. Üstlendikleri görevlerin doğal olarak yükselen bir eğilim göstermesi, (özellikle II. Dünya Savaşından bu yana) onların sistemin esas belirleyicilerine göre daha geri bir düzeyde olmaları gerçeğini değiştirmez. Gelişmiş ülke teknoloji ticareti yaparken, az gelişmiş de mal üretimi ve ticareti yapacaktır.

Bu sistemle bütünleşmiş Türkiye gibi geri bırakılmış bir ülkenin seçtiği endüstri biçimi açısından teknoloji sorunu yoktur. Sorun ancak teknoloji üretiminin gerçekleştirilmesi öngörüldüğü zaman doğar ve sanayileşme biçimi, yatırım kararlarının alınış mekanizması sorunun odak noktasını oluşturur.

Dünya düzeyinde teknoloji üretimine ve ticaretine egemen olan unsur, gelişmiş ülkelerin bünyesinden doğmuş olan 500 kadar çokuluslu firmadır. Bu firmalar aynı zamanda ileri, hattâ üstün teknolojiye sahiptirler. Yani hem teknoloji üzerinde hem de pek çok mal grubunda kurdukları egemenlik sonucu tekel rantı elde ederler ki, bu da Araştırma - Geliştirme (A+G) harcamalarında büyük kolaylık sağlar. Fakat yapılan bu harcamaların sonucunda elde edilen teknolojik yeniliklerin her zaman üretim sürecine uygulandığı iddia edilemez. Bunu tekeller arasındaki rekabetin koşulları belirler.

Bu tür bilime — dayalı üretim sonucunda elde edilen yüksek kârlar ve tekel rantı A+G faaliyetle-

rini finanse ettiği gibi, bu faaliyetler sonucunda ulaşılan tüm yenilikler ve teknolojik üstünlük de yeni ve çok geniş A+G olanakları sağlar. Yani A+G faaliyetlerini yürütebilmek, sermayenin ölçeğin, ve örgütün büyük boyutlu olmasını gerektirmektedir.

Bu nedenle Türkiye'de de olduğu gibi pek çok ülkede A+G faaliyetlerini devlet karşılar. Ne var ki, Türkiye'de bu iş için ayrılan fonlar çok yetersizdir. Üstelik GSMH içindeki payları da giderek azalmaktadır.

TABLO — 1

Türkiye'nin Araştırma Harcamaları (Kamu ve Yüksek Öğrenim Kuruluşları)

Yıllar	(Cari fiyatlarla, milyon TL.)		2/1 %
	(1) A+G	(2) GSMH	
	Harcamaları		
1964	247	69.190	.357
1969	435	120.726	.360
1970	492	140.293	.350
1971	555	182.360	.304
1972	622	214.759	.290

Kaynak : TÜBİTAK, Bilim Politikası Ünitesi

Türkiye'nin gittikçe hızlanan bir sanayileşme süreci içinde olmasına rağmen yerli teknoloji üretimini gerçekleştirecek A+G faaliyetlerinden uzaklaşması teknoloji ihtiyacının dışarıdan, transfer yolu ile karşılandığını göstermektedir.

Üstelik yerli firmalar, gerekli teknolojiyi bu şekilde elde etmelerinin yanı sıra, sermaye birikiminin de elverişsiz olması ve know-how eksiklikleri yüzünden yabancı sermaye ile ortaklığa isteklidirler. Dahil oldukları kapitalist sistem içinde dev çokuluslu firmalarla karşı karşıya gelen küçük ve orta sermayeler bu dev firmalara eklenmekten, onların patentleri altında üretim yapmaktan kurtulamıyacaklardır.

TEKNOLOJİ TRANSFERİ VE BAŞLICA YOLLARI

«Araştırmadan, mamülün çıkışına kadar olan, bütün üretim sürecindeki bilgi uygulaması» (2) olarak tanımlanan teknolojinin sanayileşme süreci ile doğru orantıda artması teknoloji transferinin —ki dış ticaretin gelişimi de önemli bir etkindir— yeni boyutlar kazanmasına yol açmıştır.

Teknoloji transferi, tekno-ekonomik bilgilerin bir ekonomide firmalar, sektörler, bölgeler ve diğer ekonomiler arasında hareketidir. Pratik olarak da ulusal ekonomiler arasındaki teknik bilgi alışverişini ifade etmek için kullanılmaktadır. (3)

İlk kez uygulanan özgün bir yeniliğin daha sonra bir başka firma tarafından uygulanması yani, yeniliğin bir ölçüde standartlaşarak yayılması çeşitli yollardan olabilir: (4)

a) Teknolojiyi kendi yapısında getiren yatırım malları, parçaları ve ara mallarının dış ülkelerden getirilmesi,

b) Gerekli teknolojiyi sağlayacak patentler ve lisanslar satın alınması ve

c) Bir lisans alınması paralel olarak dolaysız teknik yardım alımları, ya da danışmanlık ve mühendislik anlaşmaları yapılması.

d) Çalışmaya hazır bir fabrikanın yapımını ilgilendiren ve gerekli patentlerle teknik yardımın da birlikte satın alınmasını kapsayabilen «anahtar teslimi» türü anlaşmalar yoluyla teknoloji transferi,

e) Dolaysız yabancı yatırımlar aracılığıyla yabancı kapital akımından doğan, başka bir deyimle teknoloji transferinin yabancı uyruklu ve yönetim yoluyla getirilmesini öngören transfer yolları,

f) Yabancı kapital ile yerli kapitalin ortaklaşa kullanımını ön-

gören ve yönetimin yerli ve yabancılar arasında paylaşıldığı ortaklıklar (Bu tür ortaklıklar araştırma ve geliştirme, üretim ve pazarlama gibi işlevleri de kapsayabilmektedirler), ve

g) Ortak yedek parça üretimini üretimde uzmanlaşmayı, ait girişimciliği, ortak araştırma ve geliştirme çabalarını içeren ve bu nedenle önemli ölçüde teknoloji transferini gerekli kılabilen endüstriyel işbirliği anlaşmaları.

Bu yollar genellikle, uygulamada birbirlerinden kesin çizgilerle ayrılmayan fakat birbirlerini tamamlayıcı niteliktedirler. Şöyle ki, doğrudan doğruya yapılan yabancı yatırımlarda, mamül ya da hammadde satın alınımında lisans, patent, know - how anlaşması yapmak, uzman değişimi ve öğrenci yetiştirilmesine gitmek zorunlu hale gelmiştir. Çünkü modern teknolojiler giderek karmaşık bir yapıya bürünmekte ve anlaşılması güçleşmektedir.

Sanayileşmedeki ve teknoloji-deki bilimsel eğitim ve uzmanlık bilgisıyla açıklanabilecek bu gelişmeler, patent, lisans ve know-how yollarıyla kazanılan sermayeye içermemiş (embodied) teknolojilerin önemini arttırmıştır. Kaldı ki, teknolojik yeniliklerin ne kadarının yatırımlarca içerildiğini saptamak çok güçtür. Ancak, yapılabilecek olan, başka faktörlerin de etkisinin olacağını unutmadan, farklı dönemlerdeki yatırımlar arasında verimlilik artışını ölçmeye çalışmaktır.

Öte yandan, patent, lisans ve know-how anlaşmalarıyla transfer edilen teknoloji miktarındaki artışlar, bu kanalların artan önemini kanıtlayıcı niteliktedir. Dış ticarete olduğu gibi, teknoloji ticareti de özellikle gelişmiş ülkeler arasında yapılmaktadır (5) ve bu ticaret içinde, yukarıda belirtilen yollarla yapılan transferler giderek artan

bir değer göstermektedir. (6) Bu konuda en büyük pay da ABD'nindir.

Türkiye gibi çarpık ve dışa bağımlı sanayileşen geri bırakılmış ülkeler için de aynı durum geçerlidir. Teknoloji üretmesi söz konusu olmayan Türkiye, niteliği ne olursa olsun yapacağı sanayi atılımları için teknoloji ithal etmek zorundadır. Teknoloji transferi için yapılan ödemeler tablodan izlenebilir.

TABLO — 2
Teknoloji Transferi Harcamaları
(1000 TL.)

Yıllar	Özel	Kamu	Toplam
1965	22.486	553	23.039
1966	25.042	30.670	25.112
1967	39.680	16.597	56.267
1968	38.211	8.914	47.125
1969	24.620	12.025	36.645

Kaynak : Bedrettin Seyhan'dan aktaran **Çokuluslu Şirketler ve Türkiye, ODTÜ - İFÖD yayınları. No. 1, Ankara, 1976, s. 41.**

Son iki yılda izlenen düşüş, sınırlı veriler nedeniyle ve genel eğilime ters düşmemektedir.

Alıcı, lisans, patent ve know-how anlaşmalarıyla bir mal ve hizmetin üretim hakkını ve üretim için gerekli bilgileri satın alır. Genellikle 5, 10 veya 15 yıllık sürelerle uzanan lisans anlaşmaları, satışların belli bir oranı ya da toptan bir ödeme karşılığında yapılır. Satın alan taraf anlaşmada öngörülen ek koşullarla, yatırım ve/veya ara mallarının kendisinden alınmasını sağlayabileceği gibi, alıcı firmanın üçüncü kişilerle— ki bu dış ülkeler olur genellikle — ticaretini sınırlayabilir ya da yasaklayabilir. İşletme veya kontrolün ana firmaya bağlı olduğu durumlarda, yeni geliştirilecek mal ve üretim süreçlerinden, buluşlardan faydalanma hakkı tanınabilir, yavru firmaya.

Lisans ya da patent satın alınmasının dışında alıcının «royalty» ödemesi onu en geniş yükümlülük altına sokar. Hasıla, girdiler, satış değeri, katma değer ve net kâr gibi çeşitli kalemler esas alınarak ödemeler yapılabilir. Ancak royalty'lerin bir gayri maddi hak olarak vergisiz transfer edilebilme olanağının varolması hemen pek çok ülkenin royalty oranlarını sınırlamalarına neden olmuştur. Böylelikle, royalty üzerinden aşırı kâr elde etme zorlaşmıştır.

Ayrıca teknik yardım anlaşmaları uyarınca, alıcı ülkenin personeline gerekli know-how'ı ve teknik organizasyon bilgisini aktaracak teknisyen ve uzman personel gönderilmesi yani, teknik müşavirlik hizmetinin görülmesi, proje yaptırılması, çeşitli yayınların sağlanması gibi yollardan da teknoloji transferinde yararlanılmaktadır.

Sanayileşmiş ülkeler arasındaki teknoloji transferi, bilgileri uygulayabilecek yeterlilikteki elemanların ve gerekli üretim araçlarının varlığı nedeniyle salt lisans ve patent satışı düzeyinde olabilir. Halbuki, az gelişmiş ülke ile gelişmiş ülke ya da daha doğru bir deyişle çok uluslu şirketler arasında yapılan teknoloji transferi, sermaye transferi ve kredi anlaşmaları biçimindedir. Az gelişmiş ülke için yeni teknoloji getirmenin başlıca yolu bu şekilde ortaya çıkmaktadır. Görülüyor ki, içerilmiş tekniklerin yani, üretim araçlarında, makina ya da sermaye şeklinde somutlaşmış tekniklerin ithali az gelişmiş ekonomiler için kaçınılmazdır.

Yabancı sermaye yatırımlarına gidilmesi ve teknolojinin bu yolla ithali alıcı ülkenin ya da firmanın seçimine bağlı olarak doğrudan yatırımlar veya ortaklıklar şeklinde olabilir.

Sermaye çoğunluğunun yaban-

cı ortağa ait olduğu hallerde üretimin kontrolüne ve firmanın işletmesine de yabancı ortak egemendir. Sermayenin yüzde 30'u oranında bir ortaklık payının yeterli kontrolü sağlayabildiği bu gibi ortaklıklarda, transfer edilen diğer tekniklere görece ileri teknolojinin kullanılmasının yanı sıra, ithalat ikamesinin de sağlanabildiği ortadadır. Ne var ki, sanayileşmek çabasında olan ülkelerde ulaşılması gereken hedef ithal ikamesi değil, ihracata yönelik üretim yapabilme sorunudur. Çünkü teknoloji transferi anlaşmaları uyarınca alıcı ülkenin dış ticaret olanakları sınırlandırılmakta, üçüncü ülkelere satış yapması engellenmektedir. Üstelik çoğu zaman dünya teknolojik düzeyinin altında, görece geri teknoloji ile üretim yapan firmalar ihraç olanaklarını kısıtlayıcı yüksek maliyet sorunu ile karşılaşmaktadırlar. Aynı sorunun bir başka nedeni de küçük ölçekli üretim birimleridir. Yabancı yatırımlar yoluyla teknoloji transfer eden az gelişmişler, ileri teknolojiyi elde etmiş olsalar dahi, bu tür anlaşmaların «bağlama» maddeleri (tie-in clauses) nedeniyle aynı güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Bu maddelere göre teknoloji alıcısı, satıcıdan, aynı zamanda, ara mallarını, sermaye mallarını veya belli personel hizmetlerini, satıcının tayin ettiği fiyattan alacaktır. Bu maddeler, iç ve dış pazarların satıcı tarafından tayin ve tahdit edilmesi, üretilen malın ana firma tarafından «maliyetine» satın alınması v.s. birçok iktisadi hükümlerle de takviye edilmektedir. (7)

Görüldüğü gibi, dışa bağımlılığın en önemli unsuru bu bağlama anlaşmaları mekanizmasıyla gerçekleşmektedir. Özellikle ara malların dünya fiyatlarının çok üzerinde fiyatlanması (transfer fiyatları) bu girdileri kullanarak üretim yapan az gelişmiş ekonomi-

leri dünya pazarında rekabet edemez duruma getirmektedir.

Bu yolla tekeli durumlarını koruyan ve yüksek kârlar elde edebilen çok uluslu firmaların, neden royalty, patent ve benzeri kanallara rağbet etmedikleri fakat doğrudan yatırımları yeğledikleri de açıklık kazanmış oluyor. Hatta ortaklıklarda dahi yabancı sermaye, getirdiği teknoloji ve know-how'a karşılık yerli ortağının yerel koşullara hâkim olması ve yerel pazar üzerindeki bilgisinin yarattığı üstünlüğe rağmen teknoloji üzerinde kurduğu tekele paylaşmaya yanaşmıyor ve yatırımdan tümüyle vazgeçebiliyor.

Böylece, şu gerçeği kanıtıyor: Çok uluslu firmalar az gelişmiş ülkelerde, yerli sermayedarların elde ettiklerinden daha fazla kâr elde etmek amacıyla yatırım yaparlar, (bu yatırım yapmanın ekonomik şartıdır), ancak yabancı sermayenin aldığı, sermaye kârından öte, kıt ve tekel hale getirilmiş teknolojik bilginin rantıdır.

TÜRKİYE'DE YABANCI SERMAYE YATIRIMLARI YOLUYLA TEKNOLOJİ TRANSFERİ

Türkiye bugün gittikçe sanayileşen bir ülke görünümündedir. Özellikle plânlı dönemde, imalât sanayinin gösterdiği büyüme oranları belirlenen hedeflere ulaşarak bunu doğruluyor. Ancak Türkiye'nin sanayileşmesi, 1923'lerde İzmir İktisat Kongresinde sermaye kesimlerince ortaya konan önerilerle uygun olarak ve yabancı ser-

mayeye açılarak gerçekleştirilmeye çalışılıyor ki, bu da Türkiye'nin emperyalist - kapitalist sisteme gittikçe daha sıkı kenetlenmesine yol açıyor.

Teknoloji alanında bu bağımlılık, diğer az gelişmişlerde olduğu gibi gene patent, lisans, royalty ve benzeri anlaşmalarla sağlanmış durumda. Ne var ki, bu konuda ayrıntılı veriler henüz hesaplanmamış, teknoloji transferi ve ilgili lisans anlaşmaları hakkındaki bilgiler yabancı yatırımlar tarafından içerilmiştir. Yabancı sermaye yatırımlarının ve ilgili anlaşmalardaki «bağlama» maddelerinin Türkiye'nin sanayileşmesi üzerinde etkili ve teknoloji transferinin en önemli kanalı olduğu hakkındaki görüşler gerçeği yansıtmaktadır.

Özellikle 6224 Sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu ile 1951 - 1973 döneminde Türkiye'ye gelen yabancı sermaye miktarı 1,5 milyar TL. dolayındadır. Yabancı sermayeli şirketlerin toplam sermayesi ise 4,5 milyar TL. sını buluyor. Bu şirketlerdeki yabancı sermaye miktarı 2,1 milyar TL. olduğuna göre, aradaki fark olan 600 milyon TL. yabancıların yeniden yatırdıkları kârlarını gösteriyor. (8)

Dr. Necdet Serin, Odalar Birliğinin 1973 tarihli «Ekonomik Rapor» undan derlediği tabloda, aynı dönem içindeki yabancı sermaye yatırımlarının artış eğilimini, dışarıya transfer edilen kârları ve Türkiye'ye transfer edilen teknolojinin parasal değeri olan royalty; lisans ve know-how ödemelerini incelemiştir.

T.İ.B. ARAŞTIRMALARININ YAYINLANABİLMESİNDE ÜYE AİDATLARININ BÜYÜK ÖNEMİ VARDIR. ÜYELERİMİZİN AİDATLARINI DÜZENLİ ÖDEMELERİNİ RİCA EDERİZ.

TABLO — 3

6224 Sayılı Kanun Altında Yapılan Yabancı Sermaye Yatırımları

Yıllar	İthal Edilen Yabancı Sermayenin TL. Olarak Değeri	Dışarıya Kâr Olarak Yapılan Ödemeler (TL)	Lisans, Know-how TL.	Royalty ve Har. \$
1950	—	—	—	—
1951	3.410.000	—	—	—
1952	21.654.000	—	—	—
1953	3.842.000	24.161	10.000	3.572
1954	45.874.000	495.315	31.776	11.349
1955	20.641.000	805.356	98.882	35.315
1956	9.005.000	1.883.967	125.276	44.741
1957	2.509.000	3.704.790	418.950	149.625
1958	3.032.000	6.269.545	718.526	256.616
1959	5.581.000	8.540.780	885.022	98.336
1960	11.372.285	15.810.285	1.519.113	168.790
1961	31.725.000	12.426.003	1.104.085	122.676
1962	56.362.000	12.366.545	1.342.216	149.135
1963	78.902.000	16.085.669	1.753.278	194.809
1964	61.693.250	15.182.000	3.979.208	442.134
1965	82.358.888	32.557.000	2.107.170	234.130
1966	69.580.166	47.248.598	9.234.914	1.026.023
1967	67.749.842	53.488.583	2.750.670	305.609
1968	92.356.699	54.980.823	13.928.795	1.547.643
1969	69.366.851	62.692.305	9.511.980	105.689
1970	90.558.561	68.226.573	5.685.792	382.882
1971	102.917.044	63.454.374	18.361.535	1.311.538
1972 (a)	129.125.214	74.935.453	23.516.331	1.679.738
Toplam	1.052.186.815	552.178.125	97.083.519	8.270.371

(a) 1 Ocak — 31 Ağustos dönemini kapsamaktadır.

Kaynak : Dr. Necdet Serin, Technology Transfer in Turkey, Gelişmekte Olan Ükelere Teknoloji Transferi Semineri, MPM, 18 - 20 Eylül 1973

Türkiye'ye transfer edilen teknolojinin sanayileşmemiz üzerinde ne ölçüde etkin olduğunun saptanması ancak yabancı sermaye yatırımlarının incelenmesi ve teknoloji transferi ile olan ilişkisinin araştırılması ile mümkün olabilir. Çünkü daha önce de üzerinde durulduğu gibi, salt teknoloji transferi değerlerini veren veriler henüz hesaplanmamıştır ve hemen bütün geri bıraktırmış ülkeler gibi Türkiye'de de yabancı sermaye yatırımları diğer teknoloji transferi kanallarını da içeren en önemli kanal ol-

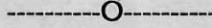
ma niteliğindedir.

Teknolojik gelişmedeki değişimleri ölçebilmek için kullanılan verimlilik kavramından yola çıkarak yabancı yatırımlar yoluyla yapılan etkin bir teknoloji transferinin işgücü verimliliğini arttıracasını varsayan iki ayrı çalışmada birbirini doğrulayan sonuçlara ulaşılmıştır. (9) Bu sonuçlara dayanarak, işgücü verimliliğinin yani yabancı sermaye yatırımları ile elde edilen teknolojik gelişmenin çok zayıf bir ilişki olduğu, yabancı sermaye aracılığı ile teknoloji trans-

ferini gerçekleştirmenin son derece umutsuz bir bekleyiş olduğu söyle-
nebilir. Böylelikle gelişmiş ulusların
yatırımlarında, geri, kendi ülkele-
rinde devre dışı kalmış, standart-
laşmış teknolojileri getirdikleri gö-
rüşüne bir kez daha varılabilir. An-
cak teknoloji transferi yollarının
sadece dış yatırımlarla sınırlı ol-
madığını, yatırımlar tarafından
içerilmemiş değerlerin ve diğer
transfer kanallarına yapılan har-
camaların bilinmediğini hatırla-
dık tutmak gerek.

SONUÇ

Teknoloji ve teknoloji transfe-
rini ele alırken, soruna üretim ve
sanayileşme biçiminden hareket
ederek bakmak gerektiğini çoğu
kez vurguladık. Türkiye'nin de da-
hil olduğu kapitalist sistemin ya-
pısı gereği getirdiği çarpıklığın tek-
noloji ile bağlantısını kurmaya ça-
lıştık. Gördük ki, teknoloji transfe-
rinin doğurduğu sorunlar, kapita-
list sistem veri alındığında bir so-
run olmaktan çıkıyor. O halde kök-
lü çözümlerin daha etkin olarak
uygulanabilmesi ancak, bu sistemin
dışında kalınarak gerçekleştirile-
cektir.

KAYNAKLAR :

- 1 — Yalçın Küçük, «Endüstrileş-
me Sürecinin Temel Sorunla-
rı» 1972
- 2 — E. P. Hawthorne, The Trans-
fer of Technology, OECD, Pa-
ris, 1970, s. 8
- 3 — Dr. Ergun Türkcan, İktisadi
Kalkınmada Bilim ve Tekno-
loji, SBF, Ankara, Mayıs
1972, Doktora Tezi, s. 134
- 4 — F. Brusick'den aktaran: Çok-
uluslu Şirketler ve Türkiye,
ODTÜ - İFÖD yayınları, No: 1
Ankara, 1976
- 5 — Freeman, Oldham. Türkcan,
The Transfer of Technology to
Developing Countries, UNC-
TAD, New Delhi, TD/28, 1967,
B. 13
- 6 — Dr. Ergun Türkcan, Doktora
Tezi ,s. 158
- 7 — Keith Griffin, «Teknoloji Yo-
luyla Uluslararası Eşitsizliğin
Yayılması», Çev. Dr. E. Türk-
can, Türkiye Mühendislik Ha-
berleri, Ankara, Temmuz 1974,
s. 15
- 8 — Gürel Tüzün, «Sanayileşme-
mizin Gelişimi İçinde İncelen-
mesi», Panel, 1975 Sanayi
Haftası ve Sergisi, TMMOB,
MMO Yayın No: 101, Ankara,
1976, s. 175
- 9 — a) Gürel Tüzün, Korel Göy-
men, «Foreign Private Capital
in Turkey-An Analysis of Ca-
pital Imported under the En-
couragement Law, 6224», An-
kara, 1976
b) Gülten Kazgan, «İmalat
Sanayiinde Uluslararası Kat-
ma Değer Karşılaştırmaları»,
İstatistik, sayı 4 - 5, Ankara,
Haziran — Eylül 1969.

BÜLTENE ABONE OL
ABONE BUL

KONUT KİRALARINDAKİ ARTIŞLAR

Günümüz Türkiyesinde, özellikle şehirlerde yaşayan geniş emekçi kitlelerini etkileyen sorunlardan biri konut kiralardaki artışın giderek hızlanmasıdır. Ülkenin özellikle II. Dünya Savaşından sonrasından bu yana mülksüzleşme olgusu, kendisini hızlı fakat sağlıksız şehirleşme şeklinde hissettirmekte, buna bağlı olarak da, şehirlerde kiralık konut ihtiyacı gün geçtikçe artmaktadır. İlk zamanlar, genellikle içinde oturanların kendi mülkü olan gecekondularda dahi kiracılık sistemi giderek yaygınlık kazanmaktadır. Bu gelişmenin en belirgin göstergesi kiracı aile sayısındaki artıştır. Türkiye'de, 1955 yılında 567.250 olan kiracı aile sayısı, 1965'de 878.228'e 1970'de 1.019.469'a 1975'de ise 1.377.132'e çıkmıştır.

Kalkınma hamlesi adı altında sürdürülen, emperyalist dünya sistemine bağımlı çarpık sanayileşme sürecinin ürünü olan, sürekli ve hızlı fiyat artışlarının, gelir dağılımını sabit gelirli ve ücretliler aleyhine giderek daha fazla bozması, geniş emekçi kitlelerin konut edinme için gerekli tasarrufu gerçekleştirmelerini engellemekte ve bunun sonucu olarak kiracı aile sayısı, hızlı şehirleşmeye paralel olarak, yıldan yıla yükselen oranlarda artış göstermektedir. Diğer taraftan konut yapımında, plan hedefleri aşılmasına rağmen, konut arzı ile talebi arasındaki denge sağlanamamakta ve konut açığı nala önemini korumaya devam etmektedir. Konutların asgari sağlık ve yaşam koşullarına uygun olup, olmadığı da ayrı bir sorundur. Türkiye'de halen mevcut konutların sözkonusu koşullara uygun olduğu varsayılsa dahi, şehirlerdeki konut yapımının, giderek artan talebi karşılamadığı bir gerçektir. Kiralardaki artışın teme-

linde yatan neden bir ölçüde de budur.

Konut üretiminin, artan talebi karşılayamamasının nedeni ise, Türkiye'de konut üretiminin, sermaye sahiplerinin spekülatif kazançlar konusundaki beklentileri tarafından yönlendirilmesidir. Diğer bir deyişle konut üretimini yönlendiren, toplumun en geniş kesimlerinin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bilinçli bir planlama değil, kaynağını fiyat dalgalanmalarının oluşturduğu spekülatif girişimlerdir.

Konut alanındaki bu durum, Türkiye'de konut yatırımlarının tamamına yakın bölümünün özel kesim tarafından gerçekleştirilmesinin ürünüdür. Aşağıdaki tablo, bu konuda Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki farklılığı somut bir biçimde ortaya koymaktadır.

Konut Yatırımlarında Kamunun Payı (%)

Fransa	78
Bulgaristan	75
Çekoslavya	71.2
Finlandiya	59
Türkiye	9.2

Kaynak : «Ulusal Konut Politikası İçinde Devlet Eliyle Kiralık Konut Üretimi» Ergun Unaran, Konut Kurultayı

Türkiye'de kamu sektörünün konut yatırımları içindeki payının düşüklüğü, konut üretiminde, toplumun büyük bir kesiminin ihtiyaçlarına uygun standartların ötesine taşılması sonucunu doğurmakta ve konuta yatırılan kaynaklar çoğunlukla lüks konut yapımına yönelmektedir. Yani konut üretimi ya gecekonduya ya da lüks konut yapımı şeklinde belirginleşmektedir. Bu da şehirlerde giderek daha fazla yoğunlaşan nüfusun yarattığı, ger-

çekçi standartlara uygun, ucuz konut talebinin, arzı aşması, konut üretimi ve konut edinmede spekülâtif bekleyişlerin belirleyici bir rol oynaması ve mülk sahiplerinin, genellikle mülk sahibi — kiracı ilişkisindeki avantajlı durumları kiraların hızla artmasına neden olmaktadır.

— Konut Kiralarındaki Artışlar ve Ücret - Kira İlişkisi

Konut kiralardaki artışlar sermaye çevrelerinin iddia ettiği gibi işçi ücretlerindeki artışa bağlanamaz. Çünkü Türkiyede inşaat işçileri, genellikle mevsimlik işçilerdir ve işçi sınıfının en örgütsüz kesimlerinden birini oluştururlar. Sosyal güvenlik hakları ve sendikal örgütlenme olanaklarından yoksun olan, işverene karşı mücadelesinde genellikle tek başına hareket etme durumunda bulunan inşaat işçilerinin sağlayabilecekleri ücret artışlarının, konut maliyetlerini ve dolayısı ile kira artışlarını etkileyeceği düşünülemez. Tam tersine, inşaat sektörü, Türkiyede sömürünün en yoğun olduğu kesimlerden birini oluşturur.

Konut kiralardaki artış hayat pahalılığını daha da belirgin hale getiren göstergelerden biri durumundadır. Diğer bir deyişle kiralardaki artışlar hayat pahalılığının temel unsurlarından birini oluşturur. Çünkü konut harcamaları, zorunlu harcamalar arasında yer alır. Ücretlerin belirli bir bölümünün zorunlu olarak konuta ayrıldığı düşünülürse, kiralardaki artışın gerçek ücretlerin oluşumu üzerindeki etkisi daha kolay farkedilebilir.

Konut kiralardaki artışlar, özellikle son yıllarda, elde edilen nominal ücret artışlarını tek başına silecek boyutlara ulaşma eğilimi göstermektedir. Örneğin 500 TL. ve daha çok kira ödeyen ailelerin kira ödeyen ailelerin toplamına

oranı 1970 yılında % 9.9 iken bu oran 1975 yılında % 32'ye çıkmıştır. Aynı şekilde 700 TL. ve daha fazla kira ödeyen aile sayısı 1970 - 1975 yılları arasında dört misli artmıştır. (Kaynak DİE 1970 Genel Nüfus Sayımı Örneklemeye Sonuçları). Diğer taraftan yapılan bazı araştırmalar son iki yıl içinde, şehir merkezlerinde kiraların ortalama % 100 artış gösterdiğini, bu artışın Ankara ve İstanbul gibi büyük şehirlerde ise % 200'e ulaştığını göstermektedir.

Söz konusu dönem içinde gerek ücretlerin, gerekse maaşların aynı oranda artmadığı göz önüne alınırsa, kiralardaki artışların geniş emekçi kitleleri ne denli etkilediği anlaşılacaktır.

Hemen, hemen her ülkede konut kiralalarına konan bazı kısıtlamalarla, kira giderinin hane halkı gelinine oranı düşürülmeye çalışılınca Türkiye'de tam tersi bir gelişim söz konusudur. Diğer bir deyişle, Türkiye'de kira giderinin, hane halkı gelinine oranı giderek yükselmektedir.

Konut Kiralarının Hane Halkı

Gelirine Oranı (%)

Yugoslavya	4,7
Bulgaristan	5,5
Çekoslavakya	7,5
Avusturya	11,5
Fransa	15
Finlandiya	20
Batı Almanya	22,7

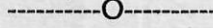
Kaynak : «Ulusal Konut Politikası İçinde Devlet Eliyle Kiralık Konut Üretimi» Ergun Unaran, Konut Kurultayı

Türkiye'de konut kiralarının hane halkı gelinine oranı konusunda sağlıklı bir gösterge yok. Yine de bu oranın, yukardaki tabloda yer alan ülkelerdekinden çok daha yüksek olduğu rahatça söylenebilir.

SONUÇ

Türkiye'de kapitalistleşme sürecine paralel olarak mülksüzleşen kesimlerin giderek şehirlerde yoğunlaşmaya başlamasıyla birlikte, kiralık konut talebi hızla artmaktadır. Konut alanında takip edilen

politika, yalnızca sermaye kesiminin çıkarlarına hizmet etmekte ve bu nedenle geniş emekçi kitlelerin konut ihtiyacı yeterince karşılanmamaktadır. Bunun yanında konut kiralari büyük bir hızla artmakta ve giderek hayat pahalılığının en fazla hissedildiği alanlardan biri olmaktadır.

«... TMMOB, ülkemizin somut sorunlarından hareketle, iç ve dış sömürüyü teşhir edecek; bu çalışmaları daha etkin ve yaygın yayın eylemleriyle kitlelere aktaracaktır.»

TMMOB XX. DÖNEM
ÇALIŞMA RAPORU'NDAN

1 — MAGNEZİT
Fiyatı : 10. TL

2 — FINDIK RAPORU
Fiyatı : 6. TL

3 — TMMOB 21. GENEL KURULUNDA

Teoman Öztürk
Behice Boran
Mehmet Ali Aybar
Halit Çelenk
Erhan Tezgör

Bülent Ecevit
Ahmet Kaçmaz
Ahmet Yıldız
Muammer Aksoy
Cemil Çakır

NELER DEDİLER
Fiyatı : 7,5. TL

İsteme adresi : TMMOB YAYINLARI
KONUR SOKAK, 4 KIZILAY/ANKARA

TÜSTAV

Türkiye—AET İlişkileri ve Özel Sektör

Türkiye ilk önce 1959 yılında daha çok siyasal nedenler ve amaçlarla Ortak Pazara müracaat etmiş ve Ortak Pazarı oluşturan Roma Antlaşması uyarınca Ortak Pazar ülkeleri ile 1963 yılında Ankara Antlaşması ve 1971 yılında da Katma Protokol imzalanmıştır' Ankara Antlaşması hükümlerine göre Türkiye — Ortak Pazar ilişkileri üç aşamada bütünleşmeye dönüşecektir: Hazırlık dönemi, Geçiş dönemi ve tam üyelik dönemi.

Bu süre içinde Ortak Pazarın adı değişmiş ve geçirdikleri evreleri yansıtmak için Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ismini almıştır. AET ile yapılan çeşitli görüşmelerde her hükümetin kesin bir politika ortaya koymasına karşın özel sektör AET ile ilişkiler konusunda kendi görüşlerini geliştirmiş ve bu görüşleri hükümete kabul ettirme çabasına girişmiştir. Biz burada özel sektörün AET konusundaki görüşlerini ve sunduğu önerileri inceleyeceğiz.

Özel sektör bu konudaki görüşlerini ve somut önerilerini 10 Nisan 1976 da Türkiye Sanayi Odaları'nın İzmir toplantısında ve İktisadi Kalkınma Vakfı'nın 17 Nisan 1976 tarihinde İstanbul'da düzenlediği Türkiye-AET ilişkileri forumunda ortaya koymuştur. Özel sektör temsilcileri İzmir toplantısında AET ile gümrük birliğinin kurulmasını amaçlayan Katma Protokolün kalkınma ve sanayileşme stratejimize uygun olmadığı görüşünde birleşmişlerdir. Ayrıca, «sanayileşmemizi engellememesi ve dışa bağımlılıktan kurtulması için» Türkiye - AET ilişkilerinin «mümkünse mevcut anlaşmalar» içerisinde yeni bir statü ile ele alınıp yeniden düzenlenmesi gerektiğini savunmuşlardır.

Bu görüşlerde belirtilen yargılar tartışmaya açıktır. İlk önce,

Katma Protokol kalkınma ve sanayileşme stratejimize hangi bakımlardan uygun değildir? Özel sektörün sunduğu somut öneriler sanayileşmemizi dışa bağımlı olmaktan kurtarmak için yeterli midir ve bu öneriler ile özel sektörün amaçları arasında bir uygunluk var mıdır?

Bu soruların karşılığını verebilmek için kalkınma stratejimizin ve özel sektörün önerilerinin niteliğine bakalım. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planından beri Türkiye'nin izlediği kalkınma stratejisi ithalat ikamesi olarak tanımlanabilir. Bu stratejinin özü yurt içinde üretilmeyen fakat dışarıdan ithal edilen malı yurt içinde üretmektir. Mal ithal edildiğine göre o mala karşı talep var demektir. Dolayısıyla yapılacak iş yatırımı yapıp üretime geçmektir.

Bu stratejiyi uygulayan tüm geri bıraktırmış ülkelerde görüldüğü gibi ilkin yüksek bir teknoloji ve yoğun sermaye gerektirdiği için, tüketim malları ithali kısılarak yerli üretime geçilir. Bir miktar sermaye birikimi sağlandıktan sonra, daha çok makine — teçhizat gerektiren hafif sanayi malları ve giderek ağır sanayi malları üretimine geçilir. Yurt içi üretime başlanan malın ithalatının kısıtlanması ve yüksek gümrük vergilerine tabi tutulması bu stratejinin en gerekli silahlarıdır. Yeni kurulan endüstri güçsüz olduğundan dışarıdan gelecek rekabete karşı korunmalıdır. Bu koruma da rakip malların ithalatını kısılarak ve/veya ithalata yüksek gümrük vergileri koyarak sağlanır. Türkiye'de 1960 yılından beri rakip mallar ithalatı hem kotalarla kısıtlanmış ya da ithalat tümünden yasaklanmış, hem de ithalata yüksek vergiler konmuştur. 1968 yılındaki duruma göre Türkiye gümrük ver-

gilerinin yüksekliği bakımından dünyada ikinci sırayı tutuyordu.

Gümrük vergisinin önemli bir sonucu vardır. Rakip ithal malına konan gümrük vergisi aynı malın yurt içi fiyatını ve çoğu kez benzer malların fiyatını yükseltir. Böylece bir malın yurt içi fiyatı yabancı ülkelerdeki fiyattan daha yüksek olur. Bir de yerli üretim miktarı yerli talebi karşılayacak düzeye ulaşmamış ise, ithalat kısıtlanmasından ötürü talep arzdan fazla olacağından fiyat daha da yükselir.

Örneğin Volkswagen arabasının Almanya'daki fiyatı 40 bin TL ise ve bu araba üzerindeki gümrük vergisi 40 bin TL ise bu arabanın yurt içi giriş maliyeti 80 bin TL olacaktır. Ayrıca ithalat kısıtlı olduğundan talep fazlalığı varsa fiyat daha da yükselecektir. Fakat tüm arabalar gümrük vergisine tabi olduğundan ithal edilemeyen fakat yurt içinde üretilen arabaların fiyatı da yükselecektir. Örneğin Türkiye'de imal edilen Renault'un yurt içi fiyatı 90 bin TL iken aynı arabanın Fransa'daki fiyatı 40 bin TL civarındadır. İşte gümrük vergilerinin önemli sonucu yurt içi fiyatları yükselterek yerli üreticilere bol kâr sağlamasıdır. Dıştan ve içten gelen bir rekabet olmadığı sürece de yerli üreticinin kârı garanti altına alınmış olur. Bugün Amerika'da tüm imalat sanayinin yıllık ortalama kârı % 7 - % 8 arasında iken bu oran Türkiye'de % 50 civarındadır. Bugün Amerika'nın en büyük gıda dağıtım şirketi olan A ve P şirketi yılda yüzde yarım oranında bir kârla çalışırken Türkiye'deki gıda sanayindeki firmalar çıkardıkları tahvillere % 18 faiz verebilecek kadar kâr sağlamaktadırlar.

Bu kısa açıklamadan sonra, özel sektörün önerilerine ve isteklerine gelelim. Özel sektör, tekrar ve tekrar belirttikleri gibi, AET ile

Gümrük Birliğine gidilmesini istememektedir. Çünkü AET ile gümrük birliğine gitmek demek AET ülkelerinin tüm ülkelere ve ithalata karşı uyguladıkları ortak gümrük tarifelerini kabullenmek demektir. Bugün AET'de tüketim malları üzerindeki gümrük vergisi %7 civarındadır. Diğer mallardan (ara malları ve yatırım malları) ise gümrük vergisi alınmamaktadır. Halbuki Türkiye'de tüketim mallarından alınan gümrük vergileri % 75 - % 90 arasındadır. Gümrük vergilerinin indirilmesi yurt içi fiyatların düşmesi demektir. Yurt içi fiyatların düşmesi de kârların azalmasına yol açacaktır. Özel sektör Gümrük Birliğine bu nedenle karşı çıkmaktadır.

Katma Protokol hükümlerine göre Türkiye AET ile gümrük birliğine, mallara göre değişen 12 ve 22 yıl arasında bir sürede gidecektir. Bu süre içerisinde Türkiye AET ülkelerinden ithal ettiği mallar üzerindeki gümrük vergilerini kademe kademe sıfıra indirecektir. Ve özel sektör ileri bir tarihte gerçekleşecek olan gümrük birliğine sahte bir milliyetçilik havasına bürünerek karşı çıkmaktadır.

Özel sektör temsilcileri gümrük vergilerinin indirilmesinin «henüz sağlam bir yapıya kavuşmamış» bulunan Türk sanayisini hırpalayacağını ve hatta yıkacağını iddia etmektedirler. Türk sanayisi gümrük duvarları ortadan kalkınca hırpalanacak ya da yıkılacaksa, bu sanayi bu duvarlar sayesinde ayakta durabiliyor demektir. Özel sektör temsilcilerinin iddialarından çıkan sonuç budur. Ancak bu iddialar gerçek midir? Bu sorunun karşılığını vermeden önce özel sektörün AET konusundaki önerilerine bakalım.

17 Nisan 1976 günü İstanbul'da düzenlenen forumda özel sektör temsilcileri şu önerileri sunmuşlardır :

1 — Katma Protokolde gümrük indirimi ve miktar kısıtlamaları için saptanan sıra ve süreler ya kaldırılmalı ya da Türkiye tarafından her yıl yeniden tesbit edilmelidir.

2 — Mevcut koruma hükümlerine getirilecek esneklik sonsuz olmalıdır. Bu iki öneri ile özel sektör katma protokolün gümrük vergilerinin 12 ya da 22 yıllık sürede indirilmesine ilişkin kararına karşı çıkmakta ve sonsuz esnekliği olan koruma tedbirleri istemektedir. Özel sektörün hangi nedenle gümrük indirimine karşı olduğunu yukarıda açıkladık.

Türk sanayisinin sıhhatli bir yapıya kavuşması ve dışa bağımlılıktan kurtulması için de İKV yönetim kurulu başkanı Ertuğrul Soysal şu tedbirlerin alınmasını önermiştir:

«Yatırım, ara malı ve ihracata dönük endüstri projeleri, Türk özel kesimi, yabancı ülkelerdeki işçilerimizin tasarrufları ve AET firmaları arasında değerlendirilmek ve uygulanmak üzere teşvik edilmelidir.»

Cümle gramer bakımından her ne kadar yanlış ise de sayın Soysal'ın endüstri projelerinin teşvik edilmesini istediği anlaşılıyor. Yurtdumuzda, endüstri projeleri 1963 yılından beri şu ya da bu şekilde teşvik edilmektedir. Bugün de teşvik edilmekte ve her yıl devlet bütçesinden özel sektöre milyonlar devredilmektedir.

Sayın Soysal'ın ikinci önerisi de şöyle: «AET teknoloji ve sermayesini Türkiye'de işbirliğine çekebilecek teşvik koşulları, güvence ve bürokrasi özel bir statüye kavuşturulmalıdır.» Yani özel sektör AET teknoloji ve sermayesinin işbirliğini istemektedir. Peki, yabancı sermayenin işbirliği Türkiye'yi dışa bağımlılıktan nasıl kurtaracaktır? 1940 yılından bugüne kadar Türkiye'ye gelen yabancı sermaye ve

tümü ile yabancı olan teknoloji Türkiye'yi kalkındırabilirdi mi? Dış bağımlılıktan kurtarabilirdi mi?

Özel sektörün sunduğu önerilerin özel sektörün açıklanan amaçları ile uyuşmadığını açıkça ortadadır. Özel sektörün önerdiği teşvik tedbirleri ve yabancı sermaye ve yabancı teknoloji işbirliği Türkiye'yi kalkındırmayacak, dışa bağımlılıktan kurtarmıyacaktır. Bu önerilerin sonucu, son 15 yıllık deneyimlerin de gösterdiği gibi, devlet bütçesinden özel sektöre para akıtmak ve ekonominin dışa bağımlılığını arttırmak olacaktır.

İktisat teorisine göre, bir ülkede belirli bir üretim dalında ücretlerin düşük olması o ülkeye aynı üretim dalında ücretlerin daha yüksek olduğu ikinci bir ülkeye kıyasla göreceli üstünlük sağlar. Bu bilimsel hipotezi dikkate alan özel sektör temsilcileri yukarıda incelediğimiz iddiaları bilimsel bir kılıfa sokarak tekrar etmişlerdir. Bu yeni biçime sokulmuş özel sektör görüşüne göre, Türk sanayisinin ücretlerin düşük olmasından ötürü AET karşısında kazandığı avantaj, emek verimliliğinin düşük olmasından ötürü kaybolmaktadır. Dolayısıyla, gümrük duvarları kaldırılmamalı ve gümrük vergileri düşürülmemelidir. Çünkü emek verimliliği düşük olduğundan Türk endüstrisi AET ile rekabet edemeyecektir.

Bugün genel olarak Türk sanayisinin AET sanayisi ile rekabet edemeyecek durumda olduğu doğrudur. Ama bu iddia genel olarak tüm sanayi içindir. Yurt içi üretime 10 - 15 yıl önce başlayan kimi hafif sanayi dallarında AET ile güçlük çekmeden rekabet edilebilir. Ancak böyle bir rekabete girişebilmek için sanayicilerin yurt içinde ellerine geçirdikleri avantajlardan fedakarlık etmeleri gerekecektir. Bu durumu daha iyi açıklayabilmek için Türkiye'de bir sanayi

dalındaki, örneğin pamuklu dokuma sanayiindeki ücret - fiyat - kâr ilişkisini yabancı bir ülkenin, örneğin İngiltere'nin, aynı sanayi dalındaki ücret - fiyat - kâr ilişkisi ile karşılaştıralım. İngiltere pamuğu dışarıdan ithal ettiği için pamuklu dokuma endüstrisinin hammaddesi Türkiye'ye kıyasla daha ucuz değildir. Tersine Türk pamuklu dokuma sanayisinin kullandığı ham maddeler için İngiliz dokuma sanayisinden daha az bir para verdiğini söyleyebiliriz. Buna karşılık aynı kalitedeki pamuklu dokumanın Türkiye ve İngiltere'deki fiyatı hemen hemen aynıdır. Fakat aynı sanayi dalında, aynı işi gören işgücünün İngiltere'deki ücreti Türkiye'deki ücretin üç misli fazladır. Demek ki Türkiye'deki pamuklu dokuma üreticisinin kârı İngiliz pamuklu dokuma üreticisinin kârından daha fazladır. Türkiye'deki ücretlerin İngiltere'deki ücretlerden daha düşük olması haklı bir ekonomik nedene mi dayanmaktadır? Pamuklu dokumada çalışan bir İngiliz işçisinin verimliliği aynı işi yapan bir Türk işçisinin verimliliğinden daha yüksek olsa idi yukarıdaki soruya evet karşılığı verilebilirdi. Yani bir İngiliz işçisi, aynı işi gören bir Türk işçisinden üç misli daha verimli olsa idi, İngiliz işçisinin ücretinin Türk işçisinden üç misli ücret alması ekonomik bakımdan anlamlı olurdu. Türk ve İngiliz işçisi arasında verimlilik farkı olsa bile, bu fark bu kadar büyük değildir. Bugün, özel sektörün elindeki pamuklu dokuma fabrikaları son derece

modern makinalarla donatılmıştır ve çağdaş teknolojiye göre çalışmaktadır. Bu koşullar altında Türk işçisinin İngiliz işçisinden daha az verimli olabilmesi için, işçi kitlesi olarak İngilizlerden daha az becerikli ya da işi daha çok kaytarıcı, tembel olması gerekir. Bunun böyle olduğunu söylemek ise saçmalaktır. Demek ki ücret farklılıklarının nedenini özel sektör temsilcilerinin iddia ettikleri gibi verimlilik farklarında değil, üretimin sosyal örgütlenmesinde, daha kesin olarak da emek piyasasının örgütlenişinde ve sendikacılığın etkinliğinde aramalıyız.

Yukarıdaki örneğimiz özel sektörün yeni biçime sokulmuş iddiasını çürütmek için yeterlidir. Yine de bir iki noktaya değinmemiz gerekir. AET'ye tam üye olsak bile AET'den yapabileceğimiz ithalat elde var olacak olan döviz miktarı ile sınırlı olacaktır. Büyük bir olasılıkla da ileride elde var olacak olan dövizler sanayiye gerek duyaacağı ham madde ve yatırım malları ithalatında kullanılacaktır. Bu bakımdan özel sektör ileride, en azından tüketim mallarında çok sınırlı bir dış rekabet ile karşı karşıya gelecektir.

Buraya kadar vardığımız sonuçları özetlersek; özel sektörün Katma Protokolün kimi hükümlerine karşı çıkması yalnızca kendi çıkarlarını korumak içindir. Özel sektörün; tüccarın ve sanayicinin ekonomideki rahat ve avantajlı durumunu korumak ve sürdürmek içindir.

-----O-----

**ABONESİ BİTEN OKURLARIN
ABONELERİNİ ZAMANINDA
YENİLEMELERİ RİCA OLUNUR**

Türkiyede Zeytincilik ve Sorunları

Zeytin ve zeytinyağı yurdu-muzda tüketimi yıldan yıla art-makta olan besin maddeleridir ve zeytin üretimi genellikle küçük üre-ticiler tarafından yapılmaktadır. Sahil bölgelerimizin önemli bir tar-ım ürünü olan zeytinin ekim ala-nı 1955'de 443,000 hektardan 1975 yılında 801.000 hektara ulaşarak yılda % 4.7'lik bir artış göstermiş-tir. Zeytinyağı üretimindeki artış da buna paralel olmuştur. Yılda ki-şi başına yağ tüketiminde diğer bitkisel yağlarla birlikte zeytinyağı ön sıralarda yer almaktadır. An-cak tüm ürünlerde olduğu gibi zey-tincilikte de üreticiler emeklerinin karşılığını alamamakta, hayat pa-hallığı ve maliyetlerin artması karşısında ürünlerini değerinin al-tında bir fiyatla satmak zorunda kalırken öte yandan da satın al-

dıkları mallara değerinin üzerinde tekel fiyatı ödemektedirler. Ayrıca kredi yetersizliğinden dolayı tefeci baskısı altında ezilirlerken tarım ilaçları ve gübre gibi mallara yük-sek tekel fiyatının üzerinde bir de karaborsa fiyatı ödemektedirler. Böylece küçük üretici bir aile üre-tim süreci içerisinde sömürülme-de, bütün bir yıllık emeğinin büyük bir kısmı tekelci sermayeye, tefeci-lere ve toptancı tüccarlara fiyat ve kredi mekanizmaları yoluyla akta-rılmakta, kendisinin yoksulluğu ise artmaktadır.

— Zeytin ve Zeytinyağı Üretimi

Türkiye'nin bir çok bölgesinde zeytin üretilmektedir, fakat üreti-min en yoğun olduğu bölgeler Ak-deniz, Ege ve Marmara'dır.

TABLO — 1 : BÖLGELERE GÖRE ZEYTİN ÜRETİMİ (1973)

Bölgeler	Ağaç Sayısı		Meyva	Meyva	Üretim (Ton)
	Toplam		Veren Yaşta	Vermeyen Yaşta	
Orta - Kuzey	67.550		22.250	45.300	153
Ege	56.973.515		52.323.650	4.649.865	161.274
Marmara	6.670.405		6.312.255	358.150	67.595
Akdeniz	13.068.481		11.038.137	2.030.344	101.102
Kuzeydoğu	163.200		153.100	10.100	645
Güneydoğu	342.500		214.420	128.080	1.063
Karadeniz	122.189		93.678	28.511	579
Ortadoğu	31.660		9.010	22.650	4
Ortagüney	90.500		63.500	27.000	85
Toplam :	77.530.000		70.230.000	7.300.000	332.500

Kaynak : Tarımsal Yapı ve Üretim DİE — 1971-73

Yapılan toplam 332.500 tonluk zeytin üretiminin yaklaşık % 91'-ini meydana getiren 303.405 ton on

ilde üretilmektedir. Bu illerde üre-tilen zeytin miktarı ve değeri Tab-lo II'den izlenebilir.

TABLO — II : BAŞLICA İLLERE GÖRE ZEYTİN ÜRETİM DEĞERİ

İller	(1973)	Üretim (ton)	Fiyat (kgr/krş)	Değer (1000 TL.)
Bursa		58.089	658	382.121,9
G. Antep		52.007	325	168.787,0
Balıkesir		43.801	334	146.156,4
Hatay		28.860	350	100.402,5
İzmir		32.485	273	88.807,0
Manisa		24.498	291	71.187,2
Aydın		23.812	285	67.970,5
Çanakkale		25.026	262	65.547,0
Antalya		7.833	458	35.867,0
İçel		7.174	423	30.340,0

Kaynak : Türkiye Tarımsal Üretim Değeri, T.C. Ziraat Bankası, 1973

Zeytin üretiminde görülen sorunlar ise başta verim düşüklüğü ve rekoltenin yıllara göre büyük dalgalanmalar göstermesidir. Yıllar arasındaki uyumsuzluklar küçük üreticileri güç duruma düşürmekte, aynı zamanda dünya koşulları ile birlikte ihracatı da etkilemektedir. Zeytincilikte küçük üreticinin elinde maliyeti düşürecek ve üretim ile verimi arttıracak teknik ve ekonomik olanakların olmadığı gerçektir.

Teknik bakımdan verimi ve üretimi arttırıcı tedbirlerin yanında daha istikrarlı bir fiyat ve pazarlama olanakları için fazla ürün yıllarında elde edilen yemeklik zeytin ve zeytinyağının bir kısmının stok edilip her yıl pazara belli miktarlarda sürülmesi için stoklama kapasitesinin de geliştirilmesi gerekir. Bunun için ise mevcut 6-7 bin tonluk stok havuzlarının en az 30-40 bin tona çıkarılması gerektiği belirtilmektedir.

Sofralık zeytin çeşitlerinin elde edilmesi yağlıklar gibi tesislere gerek göstermediğinden daha karlıdır. Öte yandan Türkiye'de salamura üretimi geri tekniklerle yapılmaktadır. Ham siyah zeytinlerin tatlılaştırmak amacıyla kalın cidarlı beton havuzlarda iki yıla yakın bir zaman bekletilmesi yumuşatarak bozulmalarına yol açmak-

tadır. Buna karşılık modern zeytin salamuracılığında bu süreyi 3-3,5 aya indirmek mümkündür.

İhracatta önemli bir gelir elde edilememekte ise de beslenme ve yağ sanayiinde geniş yeri olan zeytin üretimindeki gelişmenin hem teknik hem de üretim alanı bakımından yeterli bir gelişme gözlenmemektedir. Zeytin dik meyilli ve entansif tarıma elverişli olmayan toprakların değerlendirilmesi bakımından en iyi bir ürün ise de sığ topraklı, taşlık ve kayalık yerlerde verimi düşük olmaktadır. Yüksek verimli bahçelerin kurulması için derin topraklı, su depo etme yeteneği yüksek araziye gereksinme vardır. Bizdeki zeytinliklerin büyük kısmı ise bozuk arazidedir. Asıl zeytin yetiştirilecek alanlar orman sınırı içinde fakat orman karakteri taşımayan funda ve makiliklerle kaplı bulunmaktadır. Orman Kanunu uygun olduğu halde, bu yerler orman sınırı dışına çıkarılarak zeytinlik olarak kullanılmamaktadır. Sahil bölgelerinde daha 500.000 hektar bu tip arazi bulunmaktadır. Buralarda halen küçükbaş hayvan otlatılmakta ve çok düşük bir gelir elde edilmekte, bunun yanı sıra başka hiçbir işe yaramamaktadır. Bu alanlar kullanılabilir hale getirildiğinde büyük sayıda yoksul köylü ailenin geliri artabilecektir.

Bu şekilde bir önlem almanın ormanlara hiç bir zararı olmayacağı gibi orman kenarında veya orman içindeki yoksul köylülere sağlayacağı fayda tartışma götürmeyecek kadar önemlidir.

Türkiye'nin zeytin ve zeytinyağı üretimi potansiyele göre çok düşüktür. Zeytinliklerin büyük bir kısmının fakir topraklarda ekilmiş olması, toprak, su ve koruma tedbirleri alınmaması ve mücadeleye ye-

teri kadar önem verilememesi bu düşük verimin nedenleridir. Ancak ekonomik koşullar küçük üreticinin üretim tekniğini geliştirmesine imkan vermemektedir. Üretim tekniğinin gerekleri yerine getirilebilseydi, dikim alanları hiç genişletilmeden bile zeytin ve zeytinyağı rekoltesinin üç - dört yılda iki katına çıkartılması mümkündür. Son on yıllık zeytin ve zeytinyağı üretimi Tablo III'de görüldüğü şekilde gerçekleşmiştir.

TABLO — III: ZEYTİN AĞACI SAYISI ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI ÜRETİMİ

Yıllar	Ağaç Sayısı	Ağaç Sayısı : 1000 Üretim : Ton			
		Toplam Z. Üretimi	Yemeklik Zeytin	Yağlık Zeytin	Zeytinyağı Üretimi
1967	67.450	495.000	95.000	400.000	80.000
1968	66.706	822.000	92.000	730.000	159.000
1969	67.117	307.800	60.146	247.654	54.000
1970	68.051	681.000	81.000	600.000	118.000
1971	68.685	326.000	89.000	237.000	51.500
1972	69.000	1.019.000	140.000	879.000	176.000
1973	70.230	332.500	83.700	248.800	53.300
1974	71.155	840.000	145.000	695.000	130.000
1975	72.750	588.000	114.000	447.000	94.000
1976 (*)	74.000	750.000	140.000	610.000	118.000

Kaynak : D.İ.E. — İstatistik Yıllığı 1975, T. Z. O. B. Zeytin Yağı 1976/77 Destekleme Alımında Görüşü

Tablo III'ün incelenmesinden de görülebileceği gibi Türkiye'de zeytin ve zeytinyağı üretimi yıllara göre büyük farklılıklar göstermektedir. Bu durum kısmen zeytin bitkisinin özelliğinden meydana gelmekle birlikte asıl neden yukarıda değindiğimiz gibi üretim tekniğinin yetersizliğindedir. Bunun nedenleri ise fiyatların değerinin altında olması ve yıllara göre kararsızlığı ile kredilerin yetersizliği, dolayısıyla üreticinin çok ağır şartlarla tefe-

cilere borçlanması ve bunların yanı sıra tarım araçları, gübre ve ilaçların yüksek tekel fiyatının üzerinde bir de karaborsa fiyatı ile satılmasıdır.

— Zeytin ve Zeytinyağı Stokları ve Tüketim Durumu

Uluslararası Zeytinyağı Konseyinin dökümanlarına göre Zeytinyağı stokları ve tüketim durumu Tablo IV'de gösterilmektedir.

(*) : Geçicidir.

TABLO — IV : TÜRKİYE ZEYTİNYAĞI STOK VE TÜKETİMİ

Yıllar	Stok	Tüketim
1974	13.3	89.6
1975	39.3	94.7
1976	21.3	85.0

Kaynak : T.Z.O.B. Görüşü

Türkiye'de zeytinyağı tüketimi fiyatları ve diğer bitkisel yağların durumuna göre 82.000 ton ile 95.000 ton arasında bir ihracat yapılması mümkündür. Türkiye bitkisel yağ açığı bulunan bir ülkedir. Her yıl bu nedenle Ticaret Bakanlığı çeşitli bitkisel ve hayvansal yağların ithaline izin vermekte, diğer taraftan da zeytinyağı ihracatı yaptırmaktadır. Zeytinyağı fiyatının diğer yağlardan yüksek oluşu ve toplu - mun önemli bir kesiminin bu yağı kullanmaması neden gösterilerek yağ ithal edilmesi üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur. 1975-1976 döneminde 200.000 tona yakın bitkisel yağ ithal edilmesi hem zeytinyağı üreticisine hem de diğer yağlı tohumlar üreticisine büyük bir darbe olmuştur. Ülkede pahalılığı ileri sürerek ithale başvurmak suretiyle üreticiyi güç duruma düşürmek dışa bağımlı iktidarlara yakışır bir politikadır. MC hükümeti geçen yıl ayçiçeği taban fiyatını düşük tutmuş ve ham yağ ithalatındaki gümrük vergisini sıfıra indirmiştir. Bu karar büyük yağ sanayicilerince olumlu karşılanırken (en büyükleri Hollanda sermayesinin ağırlıkta olduğu çokuluslu Ünilever Şirketi) üreticiler ve küçük

yağ imalatçıları tarafından tepki görmüştür. Bu konuda yapılması gereken potansiyeli harekete geçirmek ve üretimi arttırmaktır. Türkiye yağ ithalatı değil ihracatı yapabilecek bir ülkedir. Ancak tekeli kesimin lehine işleyen taban fiyatları ve ticaret politikası üreticiyi ve üretimi baltalamaktadır. Bu politikanın sonucunda yağ tükellerine daha ucuz hammadde imkanı sağlanırken öte yandan toptancı tüccar da üreticilerin ve kooperatiflerin ellerindeki malları ucuza alarak ve el değiştirerek önemli kârlar sağlamaktadır.

— Dünya Zeytinyağı Üretimi Stokları ve Tüketim Durumu

Dünya zeytinyağı üretimi 1974-1975 kampanyasında 1.368.300 ton iken 1975-76 döneminde 1.653.400 tona yükselmiş, 290.000 ton üretim artışına karşın tüketim 149.000 ton fazlaşmıştır. Bu nedenle stoklarda 140.000 ton fazlalık meydana gelmiştir. Bunun sonucu ise zeytinyağı ihraç fiyatlarında önemli bir düşümedir. Dünya üretiminde büyük bir yeri bulunan İtalya, İspanya, Yunanistan ve Tunus'ta önümüzdeki 1976 - 1977 döneminde ise kötü hava şartları dolayısıyla rekoltenin daha düşük olacağı bildirilmektedir. (Dünya Zeytinyağı Konseyi Yayını)

Dünya Zeytinyağı Konseyinin dökümanlarına göre Dünya Zeytinyağı stok ve tüketim durumu aşağıdaki Tablo V'de gösterilmektedir.

TABLO — V : DÜNYA ZEYTİNYAĞI STOKLARI VE TÜKETİM (Bin ton)

Ülke Grupları	Stok	Stok	Stok	Tüketim	Tüketim
	1974	1975	1976	1974/75	1975/76
İhracatçı Ülkeler	199.1	287.8	324.6	665.6	779.0
Üretici ve İthalatçı	53.3	67.4	192.9	529.1	549.6
Kismen Üretici	10.2	11.4	9.4	66.7	65.9
Tamamen İthalatçı	—	—	—	21.8	31.6
TOPLAM	262.6	366.6	526.9	1.277.2	1.426.1

Kaynak : T.Z.O.B.

Tablodan görüldüğü gibi Dünyaya stokları 1974'de 262.000 tondan 1976 hasat mevsiminde 526.900 tona yükselmiştir. 258.000 ton stok artışına karşı tüketim artışı 148.000 tondur. Eğer 1976/77 dünya üretiminde bir azalma olmazsa, öntümüzdeki sezonda zeytinyağı ihracatı geçen yıl ve bu yıl olduğu gibi büyük zorluklarla karşı karşıya kalacaktır.

— Fiyat Hareketleri

1975-76 yılı zeytin üreticileri için yıkıcı bir dönem olmuştur. 1972-73-74 yıllarında zeytinyağı ihracatının hızlı bir gelişme sağlaması üreticiyi umutlandırmışken, 1975 de hem üretimin az olması, zeytin sineği ve güvesinin zeytinyağı asit derecesini arttırması, hem de iç ve dış piyasa fiyatlarının maliyetin altına düşmesi üreticiyi güç durumda bırakmakta ve sürekli olarak yoksulluğunu arttırmaktadır. Dış ve iç piyasadaki durgunluk ve fiyat düşmesi toptancı tüccarları fazla sarsmamaktadır. Çünkü fiyat düşerse bunlar ürünü daha da ucuza almakta ve her zamanki kâr oranlarını elde etmektedirler. Buna karşılık üretici bütün bir yıl

uğraşarak yetiştirdiği ürünün karlılığını alamamaktadır.

Bu yıl üreticinin büyük kısmı yüksek asit dolayısıyla zeytinyağlarını 10.50 TL. ile 12.00 TL./kg üzerinden satmaya mecbur olmuş ve üretim için yaptığı masrafların yarısını bile alamamıştır. Böylece küçük üretici ailenin bir yıllık emeğinin karşılığı olarak aldığı miktar bir tek sanayi ve hatta tarım işçisinin aldığı ücretin bile çok altına düşmektedir. Bu durumun devamı halinde zeytinliklerin bir kısmının sökülmesi veya terkedilmesini doğal saymak gerekecektir. Özellikle maliyetlerin hayat pahalılığına paralel olarak artması üreticinin gelirini daha da düşürecektir. Ziraat Odalarının bildirdiğine göre maliyet bu yıl 19.20 TL/kg olacaktır. Gerçek maliyetleri (ki bunlar yörelere göre değişecektir) buna yakın bir rakam olsa da üreticinin geliri düşük olacaktır. Bu şartlar altında tekelci sermaye (uluslararası ve yerli) ile onlarla işbirliği halindeki tefeci - toptancı tüccar ve toprak sahiplerinin en büyüklerinden oluşan hakim sömürücü azınlığın yoksul köylü ve küçük üreticiler ile orta köylüleri koruyacak bir politika izlemesi esasen beklenemez.

-----O-----

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI
ve
MÜCADELELERİ TARİHİ
ÇIKIYOR

TÜSTAV

DMG'ye Hayır Mitingi ve TİB

Meclislerin olağan üstü toplantı durumuna geçerek görüştüğü DGM yasa tasarısına karşı tüm yurt düzeyinde tepkiler sürmekte ve demokratik güçler bazan bölgesel, bazan merkezi eylem birliğine geçerek bu tepkileri örgütlü bir biçimde somutlaştırılmaktadır.

14 Demokratik Kuruluş, (TMM-OB, TÖB-DER, TÜTED, TÜM-DER, HALKEVLERİ, TÜMAS, TÜMÖD, TİB, ÇAĞDAŞ HUKUKÇULAR DERNEĞİ, AKD, TÜS-DER, ATO, İGD, İKD) DGM konusunda sürdürdükleri ortak çalışmayı bir «Ortak Eylem Programı» na dönüştürmüşler ve bu programı aşağıdaki duyuru ile kamu oyuna açıklamışlardır:

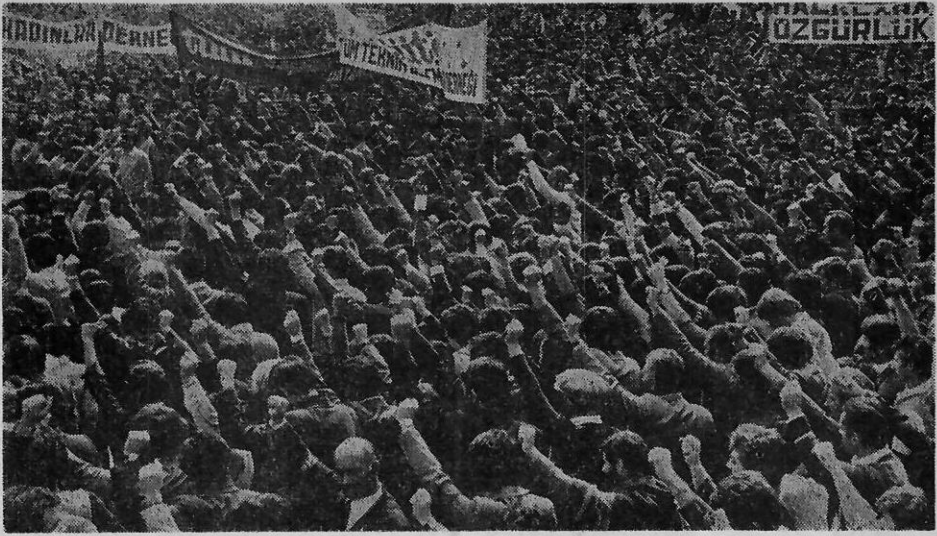
«Bizler, DGM konusunda MC iktidarının çabalarının, başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm çalışan kitlelerin BAĞIMSIZLIK VE DE-

MOKRASİ mücadelesini engellemek, kitlelerin haklı mücadelelerini geriletmek amacına yönelik olduğunu biliyoruz.»

«Yıllardır, bir yandan sömürü ile, öte yandan anti-demokratik baskılar ve faşist saldırılarla tüm emekçi kitlelerin ezilmek, susturulmak, sindirilmek istendiği ülkemizde egemen sınıfların bilinen çabalarıdır, bunlar.»

«Bizler, yabancıların ve egemen sınıfların değil, halkın çıkarlarını savunan kitlelerin örgütleri olarak, bu çabalara karşı durmada, halka yönelen bu tip girişimlerle sonuna kadar tüm gücümüzle kararlıyız.»

«Bu mücadelede bizlere düşen görevleri yerine getireceğimizi ve DİSK in aldığı kararları destekleyeceğimizi, halkımıza duyurmayı ivedi ve yerine getirilmesi gerekli bir görev sayıyoruz.»

14 Demokratik kuruluşun ortak eylem programının ilk aşaması 27 Eylül'de Ankara'da düzenlenen «DGM'ye Hayır» miting ve yürüyüşü olmuştur. Elli bine yakın kişinin katıldığı bu eyleme TİB de geniş bir katılımıla katkıda bulunmuştur. Yürüyüş boyunca «Kahrolsun Faşizm», «DGM'ler Kapansın

Zindanlar Boşalsın», «Katil Oligarşi», «Devlet Güvenlik Mahkemesi Kapansın», «Tek Yol Devrim», «DGM'yi Faşizm Kurdu Halk Yıkacaktır» sloganlarını haykıran kitleler halkın faşizme ve emperyalizme karşı yükselen mücadelesini bir kez daha güçlü bir biçimde somutlaştırmışlardır.

T.İ.B. YAYINLARI (Mevcut Olanlar)

NO : 9	GÜNÜMÜZDE EMPERYALİST SÖMÜR MEKANİZMASI (GENİŞLETİLMİŞ İKİNCİ BASKI)	135 sf.	7,5 TL.
NO : 10	KAPİTALİZMDE KARIN KAYNAĞI ÜZERİNE (ARTIK DEĞER VE TEKEL KARI SÖMÜRÜSÜ)	116 sf.	7,5 TL.
NO : 12	YURT DIŞINDAKİ İŞÇİLER VE SORUNLARI	103 sf.	7,5 TL.
NO : 13	TÜRKİYE'DE KADININ SOSYO-EKONOMİK DURUMU	96 sf.	7,5 TL.
NO : 14	SINIFLI TOPLUM, DEVLET VE VERGİLER	144 sf.	7,5 TL.
NO : 15	19. YÜZYILDA EMPERYALİZMİN BATI ANADOLU'DA YAYILMASI	96 sf.	7,5 TL.

**TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ
RESİMLİ İŞÇİ DİZİSİ**

No 1 : PAHALILIK (32 sf.)	2,5 TL.
No 2 : TÜRKİYE'DE SINIFLAR (32 sf.) (Tükendi)	2,5 TL.
No 3 : TÜRKİYE'DE İŞÇİ HAKLARI (32 sf.)	2,5 TL.
No 4 : GREV (40 sf.)	3 TL.
— İŞSİZLİK	(Çıkacak)
— TEKELCİ SERMAYE İLE İÇİÇE	(Çıkacak)
— SENDİKAL MÜCADELE	(Çıkacak)

**25 TL. YE KADAR OLAN İSTEKLER İÇİN POSTA PULU
GÖNDERİLMESİ RİCA OLUNUR. ÖDEMELİ GÖNDE-
RİLİR.**

**Gön: TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ
AYLIK BÜLTENİ
Karanfil Sok. 14/10 Kızılay-Ankara**

ADRES :

Yıldırım Koç
Basın Sitesi C/15
Etiler-İSTANBUL

TÜSTAV